

**ВЧЕНІ УКРАЇНИ – ЛАУРЕАТИ
МІЖНАРОДНИХ ПРЕМІЙ І НАГОРОД***АБЛИЦОВ В.Г.***Серія «Наука України у світовому інформаційному просторі». Вип. 4.**

Київ: Академперіодика, 2011. – 192 с.

Нині в Україні небагато багатотиражних авторських дослідницьких розвідок, студій чи пошукових праць, що за змістом і формою викладу поєднували б класичну науку та просвітництво – пропаганду історичної минувшини й культури народу. Це видання Віталія Абліцова покликане привернути увагу суспільства до проблем розвитку української науки і постатей науковців, яких народила українська земля. Книжка, поза всяким сумнівом, має важливе значення для формування національної свідомості молодого покоління, утвердження в його душі гордості за свій народ, за українську землю. Оприлюднення життєписів видатних учених конче потрібно як Україні, так і решті цивілізованого світу.

Зі сторінок книги читач знайомиться з українськими творцями науки – лауреатами престижних міжнародних премій і нагород, які своїми науковими розвідками стимулювали розвій світової науки і техніки. Серед героїв книги як дуже відомі, так і малознані або геть призабуті: від славетних лауреатів Нобелівської премії, яких народила українська земля, – письменника Шмуеля Агнона, мікробіолога Зельмана Ваксмана, хіміка Рольда Гофмана, біолога Іллі Мечникова, фізика Георгія Харпака до знаменитих представників фізичної науки, ще донедавна майже невідомих українському загалові, – конструктора трубки, що випромінювала рентгенівські промені, Івана Пулюя та відкривача просвітлення оптики Олександра Смакули (обидва родом із Тернопільщини).

Українська наука представлена багатьма іменами в різних галузях. Так, серед номінантів на найвищу наукову нагороду – Нобелівську премію – одне з чільних місць у мікробіології та медицині належить Сергієві Виноградському, народженому в Києві, відкривачеві фундаментального явища хемосинтезу автотрофними мікроорганізмами. Його наукові праці стимулювали розвиток світової мікробіологічної науки.

Варто зазначити, що неабиякий пізнавальний інтерес становить перелік номінантів на найпрестижнішу міжнародну наукову премію, які в той чи інший спосіб пов'язані з українською землею, українськими науковими центрами і закладами.

Світовій науці прислужилися видатний, але до недавнього часу маловідомий у нас син української землі кристалофізик Остап Стасів, астрофізик Георгій Гамов, який заклав основи астрофізики і космології, славетний учений у галузі медицини та біокібернетики Микола Амосов... А скільки імен учених, які доклали своїх зусиль і знань, щоб людина відірвалася від землі й побувала в космосі та на Місяці! Україні й українцям є чим пишатися.

Зустрічаємо тут і наших сучасників: видатного фізика Миколу Миколайовича (Ніка) Голоняка — винахідника першого напівпровідникового світлодіода у видимій області спектра; всесвітньо відомого вченого в галузі електрозварювання президента Національної академії наук України Бориса Євгеновича Патона; Івана Михайловича Дзюбу — славетного літературознавця, нині одного з керівників масштабного проекту «Енциклопедія сучасної України», приклад життя і творчості якого, пише автор книги, «вкотре переконує, що завжди в історії будь-якої країни були й будуть видатні діячі, ідеї яких випереджають час»; Ярослава Степа-

новича Яцківа — визначного фізика, астронома, незмінного керівника Головної астрономічної обсерваторії НАН України, громадського діяча, якому не байдуже майбутнє науки і культури в Українській державі.

Водночас хотілося б висловити деякі зауваги. По-перше, викликає подив підхід автора до відбору вчених (які мають відповідну відзнаку) для подання їх у книзі. По-друге, вважаю важливим включати в нариси про вчених інформацію щодо їхньої участі в провітницькій діяльності та в процесі утвердження української державності. По-третє, такі книги доцільно доповнювати нарисами про вчених, нагороджених не менш вагомими преміями: премія Давидова, премія Пулюя, премія Прихотько та ін.

Загалом книга Віталія Абліцова «Вчені України — лауреати міжнародних премій і нагород» — вагомий внесок у науково-популярний інформаційний простір України, вартість її незаперечна.

В.А. Шендеровський,
доктор фізико-математичних наук, професор,
провідний науковий співробітник
відділу теоретичної фізики
Інституту фізики НАН України